

УДК: 159.992

Шайтанова В. В.¹, Бондаревич І. М.²

¹ студ. гр. Е-418 НУ «Запорізька політехніка»

² канд. філос. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

БУЛІНГ ЯК ПРОБЛЕМА СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ

Буллінг – цькування (від англ. bully – задирати, залякувати) – агресивне переслідування одного члена співтовариства іншими (особливо серед школярів та студентів). Слово «bully» – англійською означає «бик», «bullying» характеризує людину, яка веде себе зарозуміло, задирає слабких і нападає, несподівано, або навіть по попередженню.

Ця проблема існувала у всі часи, у всіх школах, серед будь-якої молоді. Чому ж одні люди знущаються над іншими? Багато хто з забіяк, вважає, що таким чином вони показують силу характеру, самостверджуються, піднімають свій авторитет серед однолітків та інше.

Насправді ті, хто знущається, просто не в силах виділитися у якийсь інший спосіб. Ми всі прагнемо знайти щось своє унікальне, стати помітним. У когось виходить добре співати, у когось танцювати, хтось хороший спортсмен, або легко вчить мови. Притому деякі вбачають в знущаннях, єдиний спосіб самостверджуватися серед однолітків. Часто вони просто заздрять, і тому так себе поводять. Такі люди були, є і будуть.

На думку більшості дослідників, буллінг включає чотири головні умови-компоненти:

- агресивну та негативну поведінку;
- регулярне здійснення;
- нерівномірний розвиток членів спільноти;
- умисна поведінка.

Буллінг може проявлятися по-різному, і для цього немає необхідності залучати силу.

Буллінг може проявлятися індивідуально або в групі.

Буллінг – це коли вам дають неприємні прізвиська, ображають, навмисно і регулярно звертаються до вас на ненормативній лексиці тощо з

метою принизити, обмежують інших в якійсь діяльності, бойкотують, погрожують, тим самим залишаючи в душі жертви почуття страху, відбирають особисті приналежності або навмисно псують їх, б'ють або ж змушують робити непривабливі і образливі гідність дії. Як соціально-психологічне явище булінг впливає на всіх учасників групи чи класу дітей, де він виникає.

Зокрема Д. Ольвеус в роботі «Буллінг в школі: що ми знаємо і що можемо зробити» описав таку структуру учасників булінгу:

- 1) учень, який є жертвою булінгу;
- 2) учні, які здійснюють насилля, ініціюють і відіграють лідерські ролі в процесі булінгу – «булери», або переслідувачі, агресори;
- 3) послідовники – учні, які позитивно ставляться до знущань над іншими й беруть активну участь у цьому, але зазвичай не є ініціаторами та не відіграють головної ролі;
- 4) пасивні «булери» – учні, які відкрито підтримують булінг, наприклад через сміх чи привертання уваги до ситуації, проте не втручаються в неї;
- 5) потенційні «булери» – учні, яким подобаються знущання, але вони не виявляють цього ззовні;
- 6) «спостерігачі» (байдужі свідки) – учні, які не беруть участі в булінгу, і можуть вважати, що це не їхня справа, тобто виявляють байдуже ставлення до ситуації;
- 7) «потенційні захисники» – ці учні негативно ставляться до насилля і вважають, що повинні допомогти жертві, проте нічого не роблять;
- 8) «захисники» – учні, які виявляють негативне ставлення до явища, вони захищають жертву або намагаються їй допомогти.

Буллінг – переважно латентний для інших осіб процес, але діти, які зазнали цькування, отримують психологічну травму різного ступеня тяжкості, що призводить до важких наслідків, аж до самогубства.

Буллінг у школі проявляється досить часто: старшокласники кривдять і утискають учнів молодших класів, відбирають гроші, вподобані особисті речі, їжу, рвуть книжки, закидають портфелі та шапки далеко на дерево, в туалет, за межі класу або школи. Такими кривдниками можуть бути і дівчатка-підлітки, тобто цькування не обов'язково вчиняється хлопчиками. Булінг не залежить від статі, зростання, національності чи уподобань. Він просто є і все, як елемент шкільного життя. Можливо, кожний колись робив що-небудь з цього списку, але регулярне повторення цих дій та отримання від цього задоволення і відчуття зверхності призводить до абсолютно інших результатів і для жертви, і для кривдника.

До чого призводить булінг?

Деякі вважають, що булінг – це природний етап у процесі становлення особистості, і що таким чином молодь намагається показати своє «я» і

відстояти свої інтереси. Але будучи дев'яцією особистісного розвитку, булінг залишає численні негативні наслідки і не тільки для його жертв, а і для всіх учасників та спостерігачів процесу. Булінг призводить до того, що молодь і підлітки відчувають себе самотніми, їм складніше самореалізуватися в майбутньому.